

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONÁ.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLÓZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, klszgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják. r

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kladó;

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Meghívó.

Az E. G. E. Cukorrépatermelési Szakosztálya, mint a Termelők Szövetsége, folyó évi december hó 16-án, csütörtökön d. e. 10 órakor Marosvásárhelyen a vármegyeház nagytermében

cukorrépatermelői értekezletet tart,

amelyre az összes cukorrépatermelő T. Gazdátársakat ezuton is meghívjuk.

A gazdasors rosszra fordult. Helyzetünk javítása érdekében ismét a tettek mezejére kell lépünk. Az értekezlet célja elsősorban is a jövő évi szerződés feltételeinek, a répa áraknak, a fizetési feltételeknek és egyéb gazdakivánalmaknak a megbeszélése.

Felkérjük ezért T. Gazdátársainkat, hogy az értekezleten lehetőleg minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek. A tárgyalásra kerülő kérdések fontosságára való tekintettel szükségesnek tartjuk, hogy a gyűlésen a legtávolabbi eső községek cukorrépatermelői is 1—2 kiküldötttel képviseltesék magukat. Sorsunk jobbra fordulását csakis a magunk céltudatos és egységes munkálkodásától remélhetjük. Az értekezletet megelőzőleg egy órával a Szövetség vezetősége ülést tart a Domokos-szállóban, amelyre a választmány tagjait ezuton is meghívjuk.

Kolozsvár, 1926. december hó 8.

Lázár Simon sk.
elnök.

Orbán Balázs sk.
előadó.

Török Bálint sk.
előadó.

Utadó címen újabb adót rónak ki minden darab igás állat, szekér és traktor után.

A termelés megkönnyítése és olcsóbbá tétele helyett újabb és újabb címen terhelik a gazdaközöniséget a különféle adókkal. Így a kormány utadó címen 1,750,000.000 (egymilliárdhatszázötvenmillió) lelt akar felhajtani 1927-ben a gazdákon.

Az adóprés alatt összeroppan maholnap a mezőgazdaság. A január 1-től háromszorosára emelkedő földadón kívül az utadó is újabb teher lesz a mezőgazdaságra. Már ott tartunk, hogy csak a legkönnyítelenebb eszközökkel hajthatók be az adók és mégis egyre emelik azokat.

A földmivelő nép az igényelt szinte az állatok nívójára csökkentti, baromi módon dolgozik, hust csak kényszervágás esetén fogyaszt, orvosra, patikára nem telik, gyerekeit nem iskoláztathatja, földje gazdaságos műveléséhez szükséges tőkéje nincs, ha volna is feléll, mert

a mai gabona- és állatarak mellett nem hoz jóvedelmet a földbe fektetett tőke.

Végső erőfeszítésekkel próbál megbirkózni a gazda a mai helyzettel, de amíg a gabonának és az állatoknak megfelelő ára nincs, kevés a remény arra, hogy felül kerekedjék, még kevesebb lesz ezután, ha az alább ismertetett adókat tényleg életbe léptetik. A tervezet a következő adónemek bevezetését javasolja: 100 lej minden egyes adót fizető lakosra, 250 lej minden igavonó, vagy lovaglásra használt állat után, 50 lej a mezőgazdaságban használt és állati erővel vontatott szekerek után, 250 lej a fuvarozó szekerek után.

A motorikus erővel működő járműveknél a következő adók lesznek esedékesek:

Az elasztikus pneumatikkal rendelkező autók után 10 lóerőig 200 lej lóerőnként, 20 lóerőig 300 lej lóerőnként, 20 lóerőn felül 400 lej lóerőnként. A tömör pneumatikkal rendelkező automobilon után a fenti illetékek másfélszerese, az autótraktorok és fémkerekekkel rendelkező mechanikus járművek után a felsorolt illetékek kétszerese fizetendő!

Ezek az illetékek kivül minden kgr. könnyű-benzin után 1 lej, a nehéz benzin és motorina után 50 bani, az ásványolaj után per kgr. 2 lej és a pneumatik értékének 10 százaléka fizetendő.

A talaj jó megmunkálásának a többtermelésnek a lehetőségét nehezíti e tervezet, törvény erőre való emelkedése esetén. A sok közvetlen és közvetett adó, illeték, taxa, kirendelés, rekvirálás önkreteszi az adófizető alanyokat és a jó vetőmag, apaállat olcsó gépek helyett újabb magas adókat kapunk az új esztendőre. A termelés megkönnyítése és olcsóbbá tétele helyett 100% kal emelik a forgalmi adót, háborus kiszolgálás fenntartásával békeparitásra emelik a postalai értékcikkek árát, emelik a legfontosabb közszükségleti cikkek fogyasztási adóját, de próbálna meg a gazda a hus, vagy tej árát emelni, mindjárt csendőrt, rendőrt kiáltanak s lekadják a tíz körmérőlt a megélhetéséért küzdő földmivelő népet, aki csak addig jó, amíg az adóját fizetni képes, vagy amíg adóba az utolsó párnáját is elárverezik.

Belterjes, vagy külterjes gazdálkodást folytassunk?

E kérdésre a feleletünk csak az lehet, hogy — belterjest. — Ennek azonban igen nagy akadálya a tőkehiány. Ezért nem tud a gazda igásállat-állományt, vagy traktort, modernebb talajmivelő, porhanyító, stb., gépeket, műtrágyát beszerezni, ezek segítségével olcsóbban jobb munkát végezni, több és értékesebb árut termelni. — Másik akadály, a közterheknek,

szükségleti cikkeknek és munkabéreknek a jövedelmezőséggel arányban nem álló állandó emelkedése. Január 1-től az adók háromszorosra emelkednek, a CFR. tarifa szeptemberben újabb 50%-kal emelkedett, a gazdasági munkásoknak kedvezményes jeggyel való utazási lehetőségét megszüntették, a monopolcikkek árát, a bélyegilletékeket békeparitásra emelték, a legfontosabb közszükségleti cikkek fogyasztási adóját a hó folyamán újabb emelték, új adónemet léptetnek életbe utadó címen, mellyel a legprimitívabb és legnékülözhetetlenebb termelési eszközöket, az igavonó állatokat és fuvarozásra használt szekereket 250—250 L. adóval, a gazdaságban használt szekereket 50 L., a traktorokat lóerőnként 400—800 L. adóval róják meg, utadó címen és abból, mint új adóból csak a gazdától egymilliárdhatszázötvenmillió lel bevételt irányoz elő az állam!

Ahelyett, hogy minden eszközt felhasználna az állam a termelés olcsóbbá tételére, egyre súlyosabb terheket ró a mezőgazdaságra. Ezek a terhek már elviselhetetlenek. De ezek még csak az ugynevezett direkt, vagy közvetlen adók. Indirekt uton is adózik a gazda, a terményárak maximálása útján. Pi. épen a cukor egyike azon gazdasági termékeknek, melynek hatóságilag alacsonyán megállapított árai nem biztosítanak ma akkora jövedelmet, hogy a répművelésre fordított nagy tőke, munka, gond meghozza a maga tisztességes polgári hasznát.

Lázár Simon elnök ur cikke igen reális számításokon nyugszik. A Szövetségnek a kormányhatósággal és a gyárakkal ilyen alapon való tárgyalásai elé bizalommal nézünk. Kérjük és elvárjuk a termelési költségeknek az utolsó banniig való felszámítása alapján való olyan alapár megállapítását, mely arányban áll a közterhekkel, befektetett tőkével, munkával és rizikóval.

Egy cukorrépa termelő.

A napi sajtóban élénk viszhangra talált Lázár Simonnak, a C. Sz. elnökének az Erdélyi Gazda legutóbbi számában megjelent cikke. Csaknem valamennyi nagyobb napilap foglalkozott a kérdéssel és ezek mindegyike megállapítja, hogy a termelők répaárgényének kielégítése az egyedüli mód, amellyel a belföldi cukorszükséglet fedezhető. Ez az egyedüli mód, amellyel a belföldi cukoripar tovább fejlődése biztosítható és az egyedüli mód, amellyel az átlagtermékek növelésére való törekvés előmozdítható, tehát úgy a fogyasztóknak, mint az államnak és cukoriparnak egyaránt érdeke a gazdák méltányos répaárgényének kielégítése. A napi sajtó megértő magatartása is bizonyoságra annak, hogy a répaárak kérdése nagyon megérett arra, hogy alapos revízió alá vessék a Lázár Simon Szövetségi elnök cikkében írott irányelvek szerint.

Gazdák Általános biztosító
Részvénytársaság.

Székhelye: Arad. Aligazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselőségek: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszében. Elfogad tűz, lég, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatossági, szállítvány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

A cukorrépa levélfoltosságáról.

Irta: Dr. Péter Béla.

Amikor ezévi október hó 5-én a cukor-repatermesztési szakosztály rendezésében megtartott vándorgyűlést Tordán megtartottuk, föl-tűnt mindenkinek a kiszedett cukorrépa leve-leinek az a betegsége, amit a *répalevél foltos-ságának* nevezünk. Ezt a bajt a *Cercospora baeticola* nevű élősd gomba okozza, amely a répa leveleiben élőködik és azokon élesen körülhatárolt barna foltokat okoz. Ahány folt annyi infekció. Ha sok a folt, akkor az egész levél idő előtt elszárad. Ha korán mutatkozik ez a betegség a répán, akkor annak meglát-szik a hatása a repatermésen, mert ebben az esetben jóval kisebbek lesznek a répák, mint rendes körülmények mellett. A foltosság tova-terjedésére a *Cercospora*-gomba szaporodási sejjei, az u. n. konidiumjai szolgálnak, ame-lyek a megfáradt beteg levél felületén kelet-keznek, miután az élősd gomba a levél száj-résein (légrésein) keresztül külön nyeleket bocsát kifelé a szabadba, amelyekben roppant apró szálas, hosszukás szaporodási sejtek, a konidiumok keletkeznek. Ezek a szaporodási sejtek azután leválnak a nyelökről, a szél tova-viszi őket más, még egészséges levélre, ahol azok csakhamar kicsiráznak, behatolnak a le-vélbe és ott új barna foltot okoznak. Így ter-jed a levélfoltosság nyáron keresztül. Minden foltos levél terjesztő fészke a bajnak.

Az a kérdés azután, hogy mi lesz ezzel az élősd penészszel télen? Honnan indul ki az új infekció nyár elején? Azt tapasztaltuk, hogy ez a baj nem mutatkozik mindjárt tavasz-szal, hanem inkább csak a nyár vége felé kezd elhatalmasodni, ami abból ered, mert a beteg leveleken lévő penészgomba a tél folyamán többnyire elpusztul. A téli hideget aránylag kevés penész bírja ki. Amerikai vizsgálatokból kitént, hogy az egyik esetben 116 áttelelt kö-zül csak 3, másik esetben 75 közül csak 4 csirázott. De ez a 3, illetve négy konidium mégis életképes volt és azért alkalmas, hogy az új infekció kiindulásul szolgáljon. Ezért ügyeljünk arra, hogy a répatáblán megmaradt elszáradt foltos levelek ne maradjanak ott tava-szig szabadon, mert azokból indul ki az új levélfoltossága a répának. Azonkívül kitelel a beteg levélben és a repafejben rejtőzködő finom penészszál is, ha csak némi védelmet kap a tél folyamán, pl. ha egy kevés föld takarja azokat.

Mindenképen tehát a múlt évi beteg répa maradványai (beteg levelek, vagy a repafej) szolgálnak a betegség újból való föllépése ki-indulásul. Ebből már most levonhatjuk a vé-dekezés módját, ami abban áll, hogy a beteg-ségben szenvedett répa beteg részeit, főleg pedig a száraz foltos leveleket szántuk alá mélyen. Ha a foltos levelek 15—20 cm. mélyre belekerülnek a földbe, ott a bennök rejtőz-ködő penészgomba elpusztul. Répaszedés után tehát első gondunk legyen a tábla mély alá-szántása.

Tapasztalták továbbá, hogy a répán a levélfoltosság főleg akkor észlelhető, ha az új répatábla a tavalyinak a szomszédságába kerül, mert akkor könnyen kerül át a foltosságot okozó penész az ott maradt elszáradt levelek-ről az új tábla repaleveleire. Ezért tehát óva-kodjunk attól, hogy az új répatáblát a tavalyi táblával szomszédos táblát jelöljük ki. Ahol az új répatábla legalább is 90—100 m. nyire esik a tavalyitól, ott már nem terjed át a repafol-tosság egyik tábláról a másikra. Hagyjunk tehát a tavalyi és az új répatábla között egy másféle növényekkel bevetett táblát.

Figyelembe veendő továbbá, hogy ez a levélfoltosság nemcsak a cukorrépa levelein mutatkozik, hanem néha a takarmányrépán és a céklán is észlelhető. A céklán évről-évre látom ezt a foltosságot, ellenben a takarmány-répán ritkábban fordul elő ez a levélbetegség.

Erre vonatkozólag érdekes adatot közöltek a „Köztelek“ 1908. évi számában, amely szerint Gernyeszegen a mélyebben fekvő répatáblán nagy kárt okozott a levélfoltosság a takarmány-répán, mégpedig főleg az *oberndorfi* répán, míg a *sárga olajbogyó* és a *mammuth*-répát mellőzte.

Végül azáltal is védekezhünk a levél-foltosság ellen, hogy ha nyáron észre vesszük a levélfoltosságot a répatábla valamelyik sar-kában, vagy a tábla szélén, akkor siessünk a beleg repalevelek közveilen környékének be-permetezésével a baj tovaterjedését megaka-dályozni. Az egész répatábla permetezése nem jöhet szóba, csakis a foltosság új fészket kell bepermetezni, hogy a foltosság további terje-dését megakadályozzuk. Permetezésre a per-onospora ellen használt permetező szert hasz-nálhatjuk. A levélfoltosság nemcsak nálunk károsítja a répát, hanem ugyanugy panaszko-dnak miatta a cseh, olasz és amerikai gazdák is. Azt is észlelték, hogy bővebb nitrogén-trágyázás mellett és több csapadék esetén több a foltos répa! Ugyanugy észlelték, hogy a ko-rán ültetett és a magányosan álló répa többet szenved a foltosságtól, mint a többi.

A földadó emelése.

Lapunk múlt heti számában közöltük az egyenes adók egységesítésére szóló tör-vény megváltoztatásáról szóló törvényterveze-tet, amelynek súlyos intézkedései bizonyára fel-tűnők voltak gazdatársaink előtt.

Egyesületünk bár a törvénytervezetnek a parlamentben való keresztülvitele nagyon sür-gős tempóban fog meg történni, még idejében igyekezett az illetékes fórumoknál a figyelmet felhívni ennek a törvénytervezetnek a gazdákra vonatkozó súlyos intézkedéseire.

Az ez ügyben készített feliratunkat aláb-lakban közöljük kivonatolva:

Miniszter Ur!

Értesültünk, hogy elkészült az egyenes-adók törvényének módosításáról szóló törvény-tervezet, amely szerint föl fognak emelteni az adózás alapjául szolgáló mezőgazdasági jöve-delmek az 1923. évben megállapított adók há-romszorosára. A mezőgazdaság általános hely-zete különösen az utolsó évben bizonyára ügyetlen kívül maradt ezen tervezet össze-állításánál. Mi, akik ismerjük a mezőgazdaság helyzetét és közveilen összekötésben állunk a mezőgazdákkal az alábbi adatok alapján be fogjuk bizonyítani, hogy a mezőgazdasági vál-lalatok jövedelme az 1923-i állapottal szem-ben nemcsak, hogy nem emelkedett, hanem még csökkent az utóbbi évben. Legelőször alapul vesszük a gabonatermelést, mint a me-zőgazdaság főtermelési ágát. A buza ára 1923. novemberben 520 L, ma 700 L., tengeri 1923. 480, ma 500, zab 1923 400, ma 450, árpa 1923. 400, ma 480 L. rozs 1923. 500, ma 600 L. Tehát általánosságban a gabonáarak nagyon kevésbé magasabbak, mint 1923-ban. Ez az emelkedés nem nagyobb általánosságban, mint 15 %. Ezzel a kis különbséggel szemben álla-nak a főlemelkedett munkabérek a kézi munka-bérek 2—3 szor, az állati munka 3-szor olyan drága, mint 1923-ban, vagyis 1 hold jövedelme nem nagyobb mint 1923-ban, hanem még kisebb mint akkor, amikor becsülő bizottságok a jövedelmet megállapították. Ez a helyzet a gabonatermésnél.

Állatárak:	1923 nov.	1926 nov.
igás ökör	15 L,	20 L.
bízott ökör	10 "	16 "
bízott sertés	34 "	28 "
sovány sertés	40 "	30 "
tojás	2 "	2 "
sajt	32 "	35 "
vaj	100 "	150 "

Az állatok, illetve az állati termékek árá-nál, tehát egy ennél még kisebb emelkedés

állapítható meg, bizonyos esetekben esés is, viszont az előállítási költség, a munka, takar-mány, mezőgazdasági gépek stb., emelkedett árával kapcsolatosan 3-szor olyan nagyok, mint 1923-ban. Hogy milyen alapon állapították meg a fentiek után a jövedelem 3 szoros emelke-dését, nem tudhatjuk, de azt hisszük, hogy nem is magyarázható meg. A múlt tavaszon, amikor a mezőgazdasági cikkek kiviteli vá-m-jának leszállítását kértük, azt a választ kaptuk, hogy ez tulajdonképpen egy adó a mezőgaz-daságra, amely a közvetlen adózásnál nagyon enyhén van megadóztatva, most tehát jönni fog a harmadik adó.

Kérésünknek összefoglalásaképpen kérjük a következőket: szíveskedjék megvizsgálni a mezőgazdasági vállalatok jelenlegi helyzetét az 1923-ik állapottal szemben, megállapítani a me-zőgazdasági jövedelem esetleges emelkedésé-nek mértékét, megvizsgálni abszolúte a mező-gazdasági vállalatok jövedelmezőségét és az ilyen alapon szerzett adatok szerint felülvisz-gálni a közvetlen adók törvényének megvál-toztatásáról szóló tervezetet.

A kisgazdák állatbiztosítása

Irta: Fodor Jenő.

Mig a kisgazda egész vagyona: az épületek, a betakarított termény, stb. tűz ellen, — a lábon álló termény pedig jég ellen biztosít-ható, addig az állatállományában fekvő aránylag nagy tőke teljes mértékben visell a kockázatot. Ha egy állat elhull, vagy kényszervágás alá kerül, a kisgazdát tetemes kár éri. A kár olyan mérvű is lehet, hogy egyenesen a károsult gazda vagyonromlását okozza, mert a mai nehéz pénzügyi viszonyok mellett, amikor sze-mélyi hitelről ugyszólván beszélni sem lehet, az elhullott állat pótlására szükséges pénzt csak nagy költséggel és magas kamat mellett tudja beszerezni s az így szerzett adósság törlesztésére épen a magas kamat miatt aligha gondolhat. Ezekből következik, hogy egyik biztosítási ágnak sincs olyan nagy jelentősége a kisgazdákra nézve, mint éppen az állatbiz-tosításnak.

A kisgazdák állatbiztosítása helyesen csakis társulás útján oldható meg. Ahol a kisgazdák körében meg van a kedv és hajlandóság a kölcsönös állatbiztosításra, ott az érdekelt gaz-dák összeállnak és egy társasági szerződést kötnek egymással, amelyben kifejezetten ki-jelentik, hogy az egymás állatállományában be-álló esetleges kárért, annak 80 százalékának erejéig közösen vállalják a felelőséget, vagyis károsult gazdatársuknak kárát, annak 80 szá-zalékáig megtérítik.

Ez a lényeg, a többi a kivétel, amely szintén igen egyszerűen oldható meg. A tár-saság saját kebeléből egy elnököt, pénztár-nokot és 3—5 tagu becsülő bizottságot választ. Egyelőre a biztosítás csakis a szarvasmarhákra terjed ki. A vezetőség felbecsüli a társaságba belépett tagok szarvasmarha-állományát s min-den tag befizeti a társaság pénztárába biztosí-tási díjat, a becsértéknek 1 százalékát. Ebből az összegből fizetik ki az esetleges kárt és ebből fedezik a felmerült költségeket. Ha az 1 százalék befizetés nem volna elég, újabb 1 százalékot vehet ki a vezetőség, az évi kive-tés azonban csak legfeljebb 3¹/₂ százalékig terjedhet, mert a társaság egy viszontbiztosítást, vagy helyesebben katasztrófális biztosítást köt egy biztosító intézettel, mely igen csekély díjért vállalja a 3¹/₂ százalékos kárnál magasabb kárösszegért az anyagi felelőséget, vagyis a 3¹/₂ százaléknál magasabb kárt már a bizto-sító intézet fizeti ki a társaságnak. A társaság-nak jogában áll a beteg állatot, ha arra szükség van, állatorvossal gyógyítani s a gyógykezelés költségeit is a társaság fizeti ki a közös kasz-szából. Kényszervágás esetén az állat értéke-sítéséből befolyt összeg a társaságot illeti, viszont azonban a károsult gazda megkapja a

kényszervágott állata biztosított összegének 80 százalékát a társaság pénztárából.

A községi kölcsönös állatbiztosítótársaságot minden olyan községben meg lehet szervezni, ahol 20—25 állattenyésztő gazda legalább 100 darab szarvasmarha biztosítására szövetkezik.

Az E. G. E. szívesen áll rendelkezésére tanáccsal és útmutatással a megszervezésnél azon községek gazdáinak, akik e célból megkeresik.

Egy új mételeykor elleni szer.

A pénzügyminiszter rendeletet intézett az összes vámhivatalokhoz, hogy a Merc-féle darmstadti vegyszeti gyár által előállított és forgalomba hozott „Filex” nevű szer minden különleges engedély nélkül behozható.

A Filex a juhok, kecskék, szarvasmarhák bivalyok mételeykórjának a gyógyszere, amely állítólag olcsóbb, mint a Distol, hatása pedig ép oly biztos. Miután német gyártmány a Filex bizalommal fogadhatjuk, mert különösen a Merck-féle állat- és növényvédelmi készítmények híresei, a gyár pedig addig nem hozza forgalomba készítményeit míg azokat állatorvos szakértői biztos hatásuaknak nem véleményezik. Az erdélyi gazdaközönség bizalmatlan minden új szerrel szemben. Ezért szívesen bocsájtanánk mételey juhok felett rendelkező tagtársaink rendelkezésére. 8—10 drb. juh részére való anyagot díjtalanul, ha a betegségtől elcsigázott juhok közül egyet-kettőt csupán a szer hatásos voltának megállapíthatása céljából levágásra rendelkezésre bocsájtaná. A juh vágott állapotban akár vágóhídon is értékesíthető volna. A Filex beadását és levágását hatósági állatorvos és gyakorlati gazdák jelenlétében eszközölné. A felajánlások szíves bejelentését kérjük.

Van-e a juhok fejésének befolyása a gyapjura?

A juhtartó gazdák körében sokat vitatott az a kérdés, hogy a gyapju hozamára van-e valamilyen befolyása a juhok fejésének. Erről a kérdéssel a „Közlepek” egyik legutóbbi száma Jónap Lajos dr. földbirtokos vizsgálódásának eredményét közli. Jónap ugyanis rendszeres összehasonlító kísérleteket végzett és ugyanolyan takarmányozás és tartás mellett a juhok egy részét a szokásos módon fejte, a második csoportnál pedig a fejést mellőzte. A gyapju mennyiségi hozamán kívül még a fejésnek a gyapju minőségére gyakorolt befolyását is kutatta. Erre vonatkozó vizsgálódásainak eredménye a következőkben foglalható össze. A fejt juhok súlygyarapodása csupán 2 kg.-mal, illetve 9 százalékkal volt kisebb, mint a nem fejt juhoké. A fejt juhok 300 gramm zsíros gyapjával, illetve 9 százalékkal kevesebb gyapjút szolgáltatnak. A rendezett a fejt juhoknál csak 1 százalékkal volt alacsonyabb. A fűrtök hosszúságában nem lehetett a f. jés következtében különbségeket megállapítani. Nyújthatóság és szilárdság tekintetében az egyes évfolyamok között lehetett ugyan különbségeket észlelni, de a fejt és a nem fejt csoportok között nem. A fejés eredménye június 1-től szeptember 30-ig a juhásznak járó részen kívül 5 kg sajtot tett ki. Ha ennek eladási árából a kisebb élő-súlygyarapodásban és gyapjuhozamban a fejés folytán bekövetkezett kis különbözetet levonjuk, az derül ki, hogy a gyapjuszállítás által elérhető jövedelmet a fejés révén legalább 50 százalékkal fokozhatjuk. A tejhozam szempontjából történő tenyész kiválasztás, a juhturó minőségének javítása és értékesítésének jobb megszervezése esetén a juhturó jövedelme a fejés révén egész 100 százalékkal is fokozható. A kísérleti megállapítások

szerint a juhok nagy tejelőképessége összeegyeztethető a jó hus- és gyapjutermelő képességgel.

Irodalmi Szemle.

Megjelent az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára az 1927. évre 11 iv terjedelemben, gazdag tartalommal. Számos cikkben foglalkozik a növénytermelés, állattenyésztés, növényvédelem, állategészségügy időszerű kérdéseivel. A nélkülözhetetlen kalauz gyanánt szolgáló naptár ára 25 L., kereszkötés alatt küldve 27 L., ajánlott küldemény gyanánt 35 L., utánvéttel 40 L. A megrendelések, pénzküldemények az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére küldendők Cluj—Kolozsvar, Str. A. Muresan — Attila-utca 10. szám.

Törvények, rendeletek.

Törvénytervezet az építkezések előmozdításáról. A városi lakásinségen való segítés céljából a kormány törvénytervezetet dolgozott ki. A tervezet szerint minden új lakás tíz éven át teljesen mentes lesz minden állami, megyei és községi adóitól. E mentesség a további 5 évre 75, az azutáni 5 évre 50 százalék lesz. Az építkezéshez szükséges anyagok (és csoportosan utazó munkások is) a CFR. vonalain 50%-os szállítási kedvezményt, a külföldi építési anyagok pedig teljes vámmentességet kapnak. A különböző építő társulások, részvénytársaságok, szövetkezetek, stb. zálogjogok és biztosítási kárösszegekre nézve elsőbbségi kedvezményekben részesülnek. Köteles az állam, a megye, a község városi telkeit lakásépítésre való fel nem használás esetén ezeket meghatározott áron eladni, köteles továbbá az állam íát és egyéb rendelkezésére álló nyersanyagot e társulások rendelkezésére bocsátani 50 százalékos ármérsékléssel. E törvénytervezet a nyugdíjasok és tisztviselők építkezéseit előmozdítandó — elsősorban az összes lakbérleti szerződések után fizetendő 1 százalékos adóból országos építkezési alapot létesít, melyet növelnének azok az állami és önkormányzati kölcsönök, melyeket az állam építkezési célra leköt, stb. — Mindazon vállalatok, melyeknek alap-ökéje a 20 millió lej meghaladja s irodáik bérházakban vannak elhelyezve, kötelesek lesznek 1930 végéig székházat építeni. Az állandóan és átlagosan 50 munkást alkalmazó munkaadók kötelesek alkalmazottaik családjainak elhelyezésére lakóházakat építtetni. Ezzel a törvénytervezettel a lakásrekvizitáción s az ezzel járó mizériákon, stb. még mindig nincs segítve, de egy újabb 1% os adót megint rányomnak a népre. Egy méltányos s a magántulajdont kellőképpen védő lakástörvény égető hiányát még mindig súlyosan érezzük.

Milyen állati szérumok importálhatók? A pénzügyminisztérium körrendeletet intézett az összes vámhivatalokhoz, amelyben közli, hogy az állattenyésztési és állategészségügyi vezérigazgatóság javaslatára engedélyezi a következő állati szérumok behozatalát: Sülling-féle Pyoktanin coeruleum, Filex (kecskék és juhok részére), Tannoform, Revonal, Ossogenin és a Merck-féle Kohlengranulat-stift. Ezek a szerek különleges engedély nélkül, a megfelelő vámdíjak lefizetése ellenében importálhatók.

A lóhercelexport szabaddátétele. A Monltorul oficial f. évi december 4-iki számában a takarmánymagvak kereskedelméről szóló törvény végrehajtási uasításának módosítására vonatkozólag rendelet jelent meg, melynek értelmében az olomzárolás a kivitelre kerülő takarmánymagvak szállítmányaira nem kötelező. A módosítás értelmében a lóhere- és lucernamagvak arankamentes állapotban való forga-

lomba hozatala csak a belföldi kereskedelemben kötelező. Ez magyarul azt jelenti, hogy amíg a készletek nagy része a termelők kezén volt, addig azon a címen, hogy tisztítani kell a magvakat, lenyomták azok árát. Ma amikor már a nagy tömeget összevásárolták a külföldi megbízottak, ki tudták eszközölni a tisztítatlan magvak szabad kivitelének engedélyezését. A mai heremag árak 52—60 lei közötti váltakoznak kg.-ként.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1925. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Tyma Frigyes Szilágykorond.

1925. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Tyma Frigyes Szilágykorond.

1926. évre 100 L. tagdíjpótlást fizetett: Gazdakör Nagyborosnyó, Deák Mihály Nagyborosnyó, dr. gr. Teleki Domokos Gernyeszeg, dr. Konopi Kálmán Odvos.

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Gazdakör Szilágyzóvány, Tyma Frigyes Szilágykorond (150 L.)

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Gazdakör Szilágyzóvány, Tyma Frigyes Szilágykorond.

1927. évre 200 L. tagdíjat fizetett: dr. Konopi Kálmán Odvos, Gazdakör Barcaufalu (100 L.), Dóry György Náprád.

1927. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: dr. Konopi Kálmán Odvos, Dóry György Náprád.

1928. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Dóry György Náprád.

A gazdabál fővédnöki, védnöki, vezetőségi és rendezői tisztségeire felkérő leveleket a vígalmi bizottság szétküldötte a héten azzal a tiszteletteljes megjegyzéssel, hogy a felkérő soroknak 8 napon belül válasz nélkül való hagyását a felkérés elfogadásának fogja tekinteni. A bizottság munkába adta a művészes kivitelű meghívók elkészítését is, amelyeket még a karácsonyi ünnepek előtt szét fog küldeni. A bál jövedelme az egyesület alapjainak javára fog fordítani. A gazdabál találkozója lesz Erdély gazdatársadalmának és gazdatiszti karának. Ez alkalomból az egyesület gazdasági előadásokat is fog rendezni Kolozsvaron.

A gazdakörök gyakorlati használata. Vargyasról vettünk jó multkorában Kiss Károly ig. tanító urtól egy levelet, melyben írja, hogy a gazdaköröknek kevés a gyakorlati használata és működésünk oda irányuljon inkább a gazdakör alakítás helyett, hogy a gabona és állatkivitel szabaddá téessék. Igaza van egészen a levél tisztelt írójának. Sajnos azonban ez nem tőlünk függ. Nem is attól a néhány magyar képviselőtől, akiket megválasztottak és akikről levelében is említést tesz. A gazdaköröknek e téren az volna a feladata, hogy tagjainak tömegével tüntető felvonulásokat rendezzenek a városokban és a nép elégedettségének adjanak szemmel látható módon kifejezést és ha más képen nem megy, ezzel az eszközzel is igyekezzenek a kormányt a külkereskedelmi szerződések mielőbbi megkötésére rákényszeríteni. A gazdakörök sok hasznos gyakorlati értékű munkát végezhetnek a falvakban a csendes, hosszú téli estéken ép úgy, mint a rövid éjszakájú nyárban. Az E. G. E. most állítja össze a gazdakörök jövő évi munkaprogramját, amelyben szintén sok gyakorlati értékű útmutatást találhatnak a földmivelő népet szerető gazdaköri vezetők.

Ismét kapható

a Krieger-féle REPARATOR

hűlés, csuz, közevény elleni szer, minden gyógyszerárban. Ara 65 L. Ahol nem kapható, oda 3 leveget 210 Lei utánvétellel küld a főraktár:

Farmacia FLOHR Cluj.

Vegyes közlemények.

Időjárás. A boifalusi cukorgyár meteorológiai állomása november hóra vonatkozóan az időjárást illetőleg a következő megfigyeléseket tette: A maximális légnyomás 726.2 volt 15. és 16. án, a minimum pedig 712.0 a hó 20. án. A legnagyobb meleget +26.8° C. t elsején észlelték, a legkisebb meleg pedig 26. án -2.6° C. volt. A november havi középhőmérsékletet +6.61° C. ban állapították meg. A legnagyobb csapadék 27. -én 0.1 m/m. volt. A csapadék egész havi mennyisége 0.1 m/m., a csapadékos napok száma 1 volt.

A gabonaművek forgalmi adója. A föld-, ház- és fogasztási adók felemelésére vonatkozó törvénytervezetek után a kormány a forgalmi és fénytüzési adók módosítására vonatkozó törvénytervezeteken munkál. A forgalmi adót jövőben a termelés helyén, vagy a vámnál fogják kiroáni és az eddigi 1 százalékról két százalékra fogják felemelni. A gabonaművek forgalmi adója a tervezet szerint továbbra is egy százalék marad.

Az idej. nemesített vetőmagüzlet nem mutat fejlődést Erdélyben, de legalább visszacsúszást sem, ami a mostani pénzkriszises időszakban biztatónak látszik. Az eladások legutóbbi nyíre kis tételekben történnek. Kívánatos volna, hogy ezek a kis tételek minél sürűbbek legyenek, hogy a növény-nemesítők az ügyet minél mélyrehatóbban karolhatnák fel.

A cukorkampány eredménye Csehszlovákiában a cukoriparosok szövetségének közleménye szerint a múlt évihez viszonyítva, lényegesen csökkent. A cukorrépával bevetett területek 17.16%-al csökkentek s összesen 258.176 ha. t tettek ki. A feldolgozott répa a múlt évi 88,264,132 q. val szemben csupán 62,387,347 q. volt, azaz 29.32%-al kevesebb. A gyártott cukor 10,191,484 q.-ra rug szemben az előző évi 15,102,205 q.-val, ami 32.52%-os csökkenést jelent. Szlovénzónán a bevetett terület 44,014 ha. volt a múlt évi 71,103 ha.-al szemben, azaz 35.29%-al kisebb. A feldolgozott répa 9,500,000 q. szemben az előző évi 15,810,621 q.-val. A csökkenés eszerint kerekén 40%.

Az elemi biztosítási díjak felemelése. Az utóbbi időkben a Regátban, Besszarábiában és Bukovinában az elemi kárak sürű és nagyarányú ismétlődése folytán a hazai biztosító intézeteket a jövedelmezőség hiánya miatt a külföldi viszontbiztosító társaságok a biztosítás felmondásával fenyegették, minek folytán az intézetek kénytelenek a díjmelés eszközehez folyamodni. Ez ügyben a kartell e hó folyamán értekezletet tart. A díjmelés kérdésének megoldását kívánatos volna oly módon eszközölni, hogy a kockázati arányszámok megállapítása zonánként történjék és egyes, a biztosítási üzlet szempontjából kedvezőbb zónákban, így pl. Erdély területén a díjak mérsékeltek legyenek, az egységes díjmelés ugyanis a kockázat megosztásának elvéből kifolyólag Erdélyre nézve méltánytalan lenne.

A gazdahitel és az értékesítés. A gazdahitelek kérdése az értékesítés problémájával szorosan összefügg. A hitelhiánnyal küzdő gazda egyenesen martaléka a rossz értékesítésnek. A hitelkérdésben a legutóbbi tapasztalatok új szükségleteket érleltek meg. Eddig az volt a törekvés, hogy a gazdáknak hosszulejratu hiteleket biztosítsunk. Ám máig sem sikerült e hitelek árfolyamát és kamatterhét közelebb hozni a mezőgazdaság életviszonyaihoz. Hosszulejratu kölcsönök ma is nagyon drágák és számos gazda eladósodását, anyagi összeomlását készítik elő, úgy a felső, mint az alsó gazdarétegekben. Lehetetlenség és ürhetetlen, hogy mennyire tobzódik a vidéken

a hiteluzsora. Még mindig vannak hitelek, amelyek kamata 22-48% ot követel a gazdától. Meg kell teremteni az olcsó, rövidlejratu kölcsönök típusát. Ez nem utópia. Azt lehet mondani, hogy a kamat dolgában első és másodosztályu poigárok vannak ma és mi, gazdák, valamint a-mi vidéki pénzintézeteink, az utóbbiak közé tartozunk. Ha így hátraszorulunk pénzügyi téren, akkor illuzió az, hogy a termelés és a termelő érvényesülhessen. A gazdák és a konzervatív rétegek állítólagos előjoga, ha valóban megvolnának is, semmivé törpülnek ama gazdasági letaszitottság állapotában, ahová a hitelkérdés juttat bennünket. Ilyen kedvezőtlen hitelviszonyok között élni, amidőn mások — nem különb fedezettel, mint a gazdáké! — kedvezőbb hitelviszonyokat élveznek: nem más, mint a gazdavagyon lassu kiséjása mások javára. A föld a drága kamaton át fog kicsuszni a gazda kezéből és jut azok kezébe, akik a kamat felől szervezeten tudnak rendelkezni. Ezen a téren nagy feladat vár a hitelszövetkezetekre, amelyek iránti érdeklődést minden gazda figyelmébe ajánljuk.

Lépfenében elhullott állatután állami kártérítés jár azon állat után, mely a községben elsőnek hull el. Ez is csak az esetben, ha az állat lépfenés voltát a bukaresti állatorvosi főiskola laboratoriumi vizsgálata megállapítja és ez alapon azt igazolja. Felhívjuk e körülményre az érdekelt állattenyésztők figyelmét azzal, hogy éljenek is adott esetben jogaikkal és küldessenek vizsgálatai anyagot az állatorvosi főiskolának.

Bulgária sertésexportjára konsorcium alakult hétszázmillió lévás tőkével, amelyből 350,000.000 lévát az angolok jegyezték le. A romániai hatalmas tengerikészletek mellett annyira sem tudunk menni, hogy a szomszédos államok piacát megszerezzük, így sertésexportunk visszafejldik, amikor Bulgária virágzó export piacot teremt a maga számára Angliában.

Hirdetmény.

A gogáni Hitelszövetkezet mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, szeptember hó 5-én tartott rendkívüli közgyűlésén kimondotta a felszámolást.

Esetleges követeléseket hat hónapon belül kérjük bejelenteni.

A felszámoló bizottság.

PIAC.

Országos vásárok.

1926. dec. 13-án. Alsóbajom, Bethlenszentmiklós, Bözöd, Gyergyószentmiklós, Nagyszelyk, Zám. — 14.én, Dés földvár, Temesvár. — 15.én. Körösbánya, Oradna, Szilágycseh. — 16.án. Brád, Erdőd, Eleds. — 17.én. Gyulafehérvár, Parajd, Zsibó. — 18.án. Mezőörményes. — 19.én. Balavásár, Selénd, Sóvárád, Vámosgálfalva.

Az állatpiac árai.

Fetőstehen drb.-ként	— — —	12—16,000 L.
Exportőkr párja	— — —	45—48,000 "
Igásőkr párja	— — —	20—24,000 "
Exportőkr per kg.	— — —	22—24 "
Beállítani való ökr per kg.	— — —	18—20 "
Vágómarha per kg.	— — —	16—20 "
Növendékmarha per kg.	— — —	17—21 "
Ló drb.-ként	— — —	8—18,000 "
Sertés per kg.	— — —	32—35 "

Gabonapiac.

(Az árak métermázsánként ab feladó állomás értendők).

	Erdély	Bánát
Buza	— — — 750—760	740—770
Rozs	— — — 550—560	480
Takarmanypárpa	— — — 450—460	450—460
Sórpárpa	— — — 570—590	570—590
Zab	— — — 410—420	460
Tengeri, régi	— — — 540—550	510—515
Tengeri, új	— — — 390—400	375—380

Szesz ára en gros 127 L., kicsinyben 135—140 L., adózatlan ipari szesz 30; lej: szilvapálinka ab termelő 130—140 L. per hl. fok., ab nagykereskedő 160 L. — Törköly 140—170 L.

Borpiac: A borárak emelkedő tendenciát mutatnak. Marosmenti bor 20—28 L. literenként. Temesrékason ó bor 18—20 L., új bor 16—19 L. Mezőségi új bor 20—27 L.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

„Lisznyói és Killyéni”. Az örökbérletre vonatkozó feltételei nem elég világosak, így érdemleges lépést nem tehetünk. A közölt feltétel mellett a tulajdonos élete tartamára szól a bérlet, de ha a bérlet hamarabb talá megahalni, ki fizeti a további bérösszeget.

Borbély N. Miklós Torda. A kényszerberek minden év május 1-én és augusztus 1-én esedékesek.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lei. Vestag betűkkel szedett szavak kétszeres áron számítatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lei.

Gróf Teleki Arvéd	egy példányért... 270 L.
Növényeink hasznáról	három példányért... 540 "
	portó egyenként... 15 "
nagy illusztrált művének előfizetési ára:	szerző címére Cluj, Dorobanților 118 küldendő, 3983

MEZŐGAZDÁKNAK!

Hernyóenyv „HÖCHST”. Száraz vetőmagcsávázó „TILLANTIN”, Vetőmagcsávázó „USPULUN”, Nedves vetőmagcsávázó „TILLANTIN” — „ZELIO” patkányirtó mérég, „ZELIO” egérirtó mérég szemcsék. NITROGENTRÁGYÁK mint kén-savas ammóniak, „LEUNA” salétrom és Harnstoff. Tovább a világhírű Bayer-féle „CERTAN” poloskairtó szer.

Kapható minden mezőgazdasági üzletben, drogeriában stb. — Ha nem volna raktáron, úgy fordulyon alábbi címhez:

ROMANIL Rt.

Timișoara, Bánáti-ház 3949

Képviselők: W. Weinrich et Ing. Zapfe Cluj, Galea Regele Ferdinand 99.

Rolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvérs. Cluj-Rolozsvár, Plata Unirel (volt Mátyás király-tér) 7. sz.

Alaptőkéje: 25.000.000 Tartalékok: cca 24.200.000
 Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban, Gyulafehérváron és Marosvásárhelyen. — Affiliált intézetei: Nagyenyed, Torda, Székelyudvarhely, Szászrégen, Nagybánya. — Áruraktáral a vasúti állomás mellett. — Betéteket elfogad, váltókat leszámít, átutalásokat teljesít, mindentéle bankszerű üzletet előnyösen végez. Safe deposit. — Engedélyezett devizahely. 3905